

Knjiga ima tudi povzetek v nemškem jeziku izpod peresa Helene Ložar Podlogar.

Delo je opremljeno s številnimi barvnimi in črno-belimi fotografijami, preglednicami, zemljevidi in risbami.

Ta knjiga je velik prispevek k raziskavam poselitve slovenskih planin, ki se jim avtor posveča že vse svoje življenje in na tem področju tudi orje ledino v našem prostoru.

Tone Cevc je kot etnolog s konkretnim sodelovanjem arheološke stroke pri svojih raziskavah, z njeno specifično metodo raziskovanja in interpretacije gradiva, napravil odločilen korak k poznavanju lončenine preteklih obdobj.

Etnologi smo v preteklem obdobju s svojim načinom dela raziskovali predvsem keramično gradivo, nastalo v 19. in 20. stoletju, tako po nastanku kot uporabi vezano predvsem na podeželje. Tudi lončeno gradivo, ki ga hranijo etnološke zbirke slovenskih muzejev z redkimi izjemami ni starejše od 19. stoletja.

Arheološka stroka pri nas, z izjemo raziskovanja srednjeveškega naselja Otok pri Dobravi in celjskega gradu, v svoje delovno področje ni vključevala obdobj, mlajših od zgodnjega srednjega veka. V zadnjem desetletju 20. stoletja so se začeli tudi arheologi zanimati za obdobja visokega in poznega srednjega ter tudi novega veka.

Tudi potreba po interdisciplinarnem sodelovanju etnologov, arheologov, umetnostnih zgodovinarjev in zgodovinarjev je v strokovnih krogih vedno bolj prisotna. Korak k zblíževanju je bil storjen tudi na posvetovanju o preučevanju visoko- in poznosrednjeveške ter zgodnjersrednjeveške keramike na Slovenskem, ki ga je organiziral Narodni muzej v Ljubljani leta 1997.

Ivica Križ

LEOPOLD KRETZENBACHER, Der »Drache« als Stadtwappen in Ljubljana/Laibach und in reicher Erzähl-Überlieferung in den mehrsprachigen Südost-Alpen, v: Österreichische Zeitschrift für Volkskunde, Bd. 54/103, Wien 2000, str. 195–200

Članek se začne s sliko zmaja na ljubljanskem Zmajskem mostu, ki ga je fotografiral sam avtor 1998. Sledita kopiji dveh poštnih znamk z upodobitvijo »celovškega lintverna« (1997) in »dunajskega baziliska« (2000). S temi slikami uvede avtor svoj članek o mitičnem bitju, znanem izza antike, večkrat upodobljenem, predstavljenem z vseh stališč na razstavah (München, Dunaj) in obdelanem v raznih monografijah, v Ljubljani pa uporabljenem za mestni grb. Omenja tudi, da je bil ljubljanski Zmajski most zgrajen 1901 po načrtu G. Zaninoviča in da o zmaju v ljubljanskem grbu poroča Valvasor v svoji Slavi

vojvodine Kranjske. Z nekaj stavki seznaneni avtor bralce z zgodovino Ljubljane ter navede Valvasorjevo poročilo skupaj z bakrorezom, na katerem dva putta držita grb: na vrhu trdnjavskega stolpa sedi zmaj. Podobno kakor naj bi bil celovški zmaj v zvezi z močvirjem na južni strani mesta, tako – domneva avtor – bi moglo biti tudi ljubljansko barje vzrok za sprejetje zmaja v mestni grb.

Na koncu svojega članka opozori avtor na članek Iv. Grafenauerja, Zmaj iz petelinjega jajca (obj. SAZU 1956), in na zanimivo podrobnost, da je pivovarna Union uporabila zmaja iz mestnega grba na svojih reklamnih etiketah in podstavkih za kozarce. Skoraj odveč je omeniti, da je članek podprt z izčrpnimi opombami, ki navajajo vso dosegljivo literaturo v zvezi z ljubljanskim zmajskim grbom.

Zmaga Kumer

LEOPOLD KRETZENBACHER, Jonas, »Prophet« wider seinen Willen, ruht aus unter einer Rizinus-Staude. Zur Wandmalerei in der »Alten Apotheke« in Olimje bei Podčetrtek (ehemals Windisch-Landsberg) in der historischen Untersteiermark, v: Österreichische Zeitschrift für Volkskunde, Bd. 54/103, Wien 2000, str. 37–54

Avtor, ki je v mnogih svojih delih upošteval slovensko narodopisno izročilo in Slovenijo dobro pozna, je tudi tokrat segel po temo za svojo razpravo na slovensko območje. Kakor pove na začetku, ga je v 80. letih pot zanesla v Olimje in mu tam v stari lekarni zbudila zanimanje Lerchingerjeva freska, ki predstavlja preroka Jona, počivajočega (ali spečega?) v senci »nenavadnega drevesa«. Za bralce avstrijskega narodopisnega časopisa se je avtorju zdelo potrebno pojasniti, kje je Olimje, da je bil tam najprej pavlinski samostan, pod Jožefom II. razpuščen, dolgo obdobje zapuščen, zdaj pa obnovljen in v posesti minoritov. V opombi navaja literaturo o samostanu vse do najnovejših del. Za tiste, ki jim je sv. pismo tuj svet, pa povzame svetopisemsko zgodbo o preroku Jonu, poslanem oznanjat pokoro v mesto Ninive.

V Jonovi zgodbi je zanimiva podrobnost, ki je delala preglavice prevajalcem sv. pisma, namreč kako imenovati rastlino, ki jo Septuaginta (grški prevod Stare zaveze) imenuje »to keetos«. V zgodbi je to nekaj hitro rastočega, da more že po eni noči delati senco, enako hitro pa tudi usahne, ko ji črv spodje korenino. Tu avtor navaja razne poskuse poimenovanja. Luter je v svojem prevodu biblije rastlino imenoval »Kürbis« (= buča), Zwingli se je odločil za ricinus in to je ostalo tudi v najnovejših izdajah nemške biblije. Dalmatin je bil za slovenski prevod v zadregi in si je skušal pomagati tako, da je ob glasovni naslonitvi na nem. Busch (= grm) uporabil slov. buča, kar ustreza Lutrovemu »Kürbis«.